

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Första Kammaren. N:o 25.

Torsdagen den 30 Juni.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 23 i denna månad.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 45, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition rörande förändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i kongl. förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden af den 29 maj 1874.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets utlåtanden:

n:o 12, i anledning af väckta motioner rörande ändring i åtskilliga paragrafer i regeringsförmen och riksdagsordningen; samt

n:o 13, i anledning af väckt motion rörande ändring i § 19 riksdagsordningen.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 25 och 27 innevarande juni bordlagda memorial n:o 11, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 3:dje punkten af utskottets betänkande n:o 3 angående villkoren för försäljning af bränvin.

Herr vice talmannen: Med denna sak förhåller det sig så, att inom bevillningsutskottet fråga väcktes att nedsätta bränvinets styrka från 46 till 40 procent, så vida det skulle få till salu hållas vid utminuterung och till förtäring på stället. Detta förslag understöddes af bevillningsutskottet, men Andra Kammaren afslog det, under det Första Kammaren beslöt att procenthalten skulle bestämmas till 35 procent. Enligt mitt förmenande bör en sammanjemkning icke ega

Sammanjemkningsförslag rörande § 33 i bränvinsförsäljningsförordningen.

*Samman-
jemknings-
förslag rö-
rande § 33
i brännvins-
försäljnings-
förord-
ningen.
(Forts.)*

rum mellan ett afslag och ett positivt beslut. Afslaget innebär visserligen så till vida ett beslut, som det äldre stadgandet bibehålles, men i det afseendet behöfde icke beslutas, ty detta äldre stadgande gälde af sig sjelf, då någon ändring icke beslutits. Lägges härtill att jemkningen från 40 till 41 procent innebär detsamma som att inbjuda Andra Kammaren att frångå sitt beslut, så tror jag mig hafva anfört goda skäl för min hemställan om afslag å det gjorda sammanjemkningsförslaget.

Friherre Barnekow. Den föregående talaren har sökt visa origtigheten af denna sammanjemkning, emedan man icke kan sammanjemka ett afslag med något annat, men, mine herrar, det är egentligen icke något afslag, som här gifvits, ty Andra Kammaren har väl afslagit det af utskottet framställda förslaget, men deremot antagit den gamla bestämmelsen och bibehållit 46 procent. Följaktligen hafva begge kamrarna stannat i olika beslut, i det Andra Kammaren bestämt procenthalten till 46, men Första Kammaren till endast 35. Till följd häraf ansåg utskottet en sammanjemkning kunna ske. Och hvad siffran beträffar, så kunde man icke bestämma den till 40, ty då hade, såsom den föregående talaren sade, Andra Kammaren frånträdt sitt beslut, utan man bestämde den till 41, såsom varande medeltalet mellan dessa båda siffror, 35 och 46. På grund häraf vågar jag hos herr grefven och talmannen anhålla om bifall till utskottets sammanjemkningsförslag.

Herr Bergström. Herr grefve och talman! För min del kan jag icke annat än instämma i den åsigt, som här uttalats af herr vice talmannen. Skärskädar man den inre halten af detta Andra Kammarens beslut, så innefattar det verkligen ett afslag, ett afslag å hvarje förslag om ändring i bestämmelserna om brännvinsalkoholhalt. Deremot innefattar Första Kammarens beslut ändring i nämnda afseende af den bestående författningen. En sammanjemkning mellan rent afslag och en beslutad ändring bör, enligt min åsigt, icke ega rum. Det är betänkligt att begagna stadgandet i riksdagsordningen om skyldighet för vederbörande utskott att sammanjemka kamrarnes olika beslut i den riktningen, att ett afslag och ett ändringsförslag skulle sammanjemkas. Jag förenar mig därför med herr vice talmannen i yrkandet om afslag å föreliggande förslag.

Herr Reuterswärd. Jag tror för min del att bevillningsutskottet handlat fullt riktigt, då det här ställt sig grundlagens bud till efterrättelse och försökt om icke en sammanjemkning mellan kamrarnes beslut skulle kunna ske. Här hafva, såsom utskottets ordförande nyss anfört, båda kamrarna stannat i olika beslut, Andra Kammaren visserligen endast genom bibehållande af den nu bestående alkoholhalten, men Första Kammaren genom att antaga en lägre. Att en sammanjemkning mellan två olika procenttal kan ega rum, lär väl icke kunna bestridas. Allra minst borde den siste ärade talaren opponera sig mot en sammanjemkning, ty i det fallet har han visat sig som en mästare, då han i lagutskottet sammanjemkat de mest

olikartade beslut af kamrarne. Här är icke så beskaffadt beslut; det är helt enkelt en räknefråga att sammanjemka siffrorna 35 och 46. Man har stannat vid medeltalet 41. Jag anhåller därför om bifall till utskottets sammanjemkningsförslag.

*Samman-
jemknings-
förslag rö-
rande § 33
i brännvins-
försäljnings-*

Herr vice talmannen. Jag beder få fästa uppmärksamheten derpå, att det är en icke oväsentlig skilnad mellan beslut, som fattas vid föredragning af ett sammanhängande lagförslag, der äfven ett beslut, som innefattar ett afslag på en föreslagen ändring, likväl innebär ett upprepande af hvad som är gällande, och ett sådant beslut som här, der en enstaka förändring i en förordning är föreslagen och denna enstaka förändring helt enkelt afslås. I senare fallet finnes icke något positivt beslut, ty beslutet har fattats för många riksdagar sedan och godkänts af den andra statsmagten. Detta är en högst väsentlig skilnad. Den föreslagna siffran lägger jag icke synnerlig vikt på, men i fråga om sjelfva saken är det origtigt, och detta är naturligen hufvudsaken. Jag ber att få meddela, det ärendet varit föremål för talmanskonferensens öfverläggningar, och denna var enhällig deruti att sammanjemkningsförslaget borde afslås, ehuru det icke var så uttryckligen stridande mot grundlagens lydelse, att talmanskonferensen trodde sig böra tillstyrka propositionsvägran.

*förord-
ningen.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr grefven och talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande memorial hemställt och sedan på afslag derå, samt förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller bevillningsutskottets memorial n:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås memorialet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 43;

Nej — 19.

Föredrogos å nyo och biföllos konstitutionsutskottets den 27 och 28 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 9, i anledning af väckta motioner rörande ändring i 14 § riksdagsordningen; och

n:o 10, i anledning af väckta motioner rörande ändring i 19 § riksdagsordningen.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 27 och 28 innevarande juni bordlagda betänkande n:o 14, angående stämpelafgiften.

1—6 punkterna.

Biföllos.

7 punkten.

Lades till handlingarna.

---

*Förslag till
ändring i
3 § samt 4 §
11 mom.
tryck-
frihetsför-
ordningen.*

Föredrogs å nyo konstitutionsutskottets den 28 och 29 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 11, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ändring i 3 § samt 4 § 11 mom. tryckfrihetsförordningen.

Herr statsrådet von Steyern. Efter den behandling, Kongl. Maj:ts proposition undergått i konstitutionsutskottet, inser jag mer än väl omöjligheten af att nu kunna komma till något resultat i den fråga, Kongl. Maj:t understält Riksdagens pröfning. Bland annat har konstitutionsutskottets betänkande inkommit så sent, att ett beslut, afvikande från det utskottet tillstyrkt, icke gerna är möjligt att genomdrifva. Under sådana förhållanden vore det att onödigtvis upptaga kammarens tid, om jag skulle här söka inleda en öfverläggning derom, huruvida de allmänna skäl, utskottet anfört, äro tillräckliga för att afstyrka Kongl. Maj:ts proposition i dess helhet, utan att utskottet ens ansett nödigt att ingå i en verklig pröfning af denna propositions särskilda delar. Om jag afstår från att i denna punkt tvista med utskottet, så är det icke därför att jag anser utskottets motiv i allo tillfredsställande, utan det sker af aktning för hvad jag antager i detta ögonblick vara en inom kammaren enhälligt önskan: att slippa onödig diskussion i detta ämne.

Emellertid anser jag mig skyldig att fästa kammarens uppmärksamhet på en anmärkningsvärd inkonsequens i lagstiftning, hvartill denna Riksdag antagligen kommer att göra sig skyldig, derigenom att utskottet icke ens velat tillstyrka så mycket af Kongl. Maj:ts proposition, att 3 § tryckfrihetsförordningen bragts i öfverensstämmelse med den ändrade lydelse af strafflagen, som för någon tid sedan af Riksdagen antogs. Dessa ändringar gingo ut på att ned-

sätta straffen för religionsbrott samt att i strafflagen införa en bestämmelse, som nu der saknas, angående straff för uppmaning till våld å person eller egendom. Hvad religionsbrotten beträffar, är Riksdagens beslut så beskaffadt, att det icke nödvändiggör någon ändring i tryckfrihetsförordningen; dennas nuvarande lydelse passar ganska väl tillsammans med strafflagsändringen i denna del. Annorlunda är förhållandet med den nya bestämmelsen angående uppmaning till våld å person eller egendom. Såsom det är kammarens ledamöter väl bekant, äro icke alla handlingar, som enligt allmän lag äro belagda med straff, därför straffbara äfven då de förekomma i tryckt skrift; tryckfrihetsförordningen uppräknar ett visst ringare antal förbrytelser och förklarar dessa men inga andra straffbara, när de förekomma i tryckt skrift. Vill man därför med straff belägga en handling, hvilken, såsom fallet är med ifrågakvarande slag af uppmaningar, hittills varit straffri, och vill man att den bör straffas äfven i de fall då den utöfvas genom tryckt skrift, så får man icke inskränka sig till hvad Riksdagen i förevarande fall redan gjort, nemligen att införa bestämmelser i strafflagen, utan man måste tillika upptaga den bland de förbrytelser, som i tryckfrihetsförordningen uppräknas såsom tryckfrihetsbrott. Detta har Kongl. Maj:t gjort, då i det kongl. förslaget 3 § 9 mom. bland tryckfrihetsbrotten upptagits uppmaning till våld å person eller egendom. Utskottet har emellertid icke ens ansett sig kunna tillstyrka detta. Här af blir en följd, att om någon i handskrift, som han sprider eller låter utsprida eller som han låter anslå på offentliga platser, uppmanar till våld å egendom eller mot personer, vare sig enskilda arbetsgifvare eller embets- och tjänstemän eller riksdagsmän eller andra, så är uppmaningen straffbar enligt strafflagens nu senast förändrade lydelse. Men om han i stället väljer det vida mer praktiska och verksamma, men ock vida farligare medlet att sprida ett tryckt flygblad eller anslå ett tryckt plakat, som innehåller alldeles samma uppmaning, då blir han straffri, därför att Riksdagen icke samtidigt med strafflagen ändrat tryckfrihetsförordningen.

Hvilka skäl med fog skulle kunna anföras för en sådan inadvartens, kan jag icke förstå. Icke kan man skylla på att utskottet saknat tid. Förändringen skulle, med bibehållande af tryckfrihetsförordningens lydelse i öfrigt, hafva kunnat inskränkas till införande af några få ord i 7 mom. af 3 §, hvarigenom detta mom., som nu handlar om uppmaning till myteri eller uppror, erhållit följande lydelse: »uppmaning till myteri eller uppror eller till våld å person eller egendom; brottet skall straffas efter allmän lag och skriften konfiskeras.» Så lätt hade det varit för utskottet att ställa sig till efterrättelse Riksdagens i afseende på strafflagen fattade beslut. Icke heller kan jag förstå, att de allmänna skäl, utskottet anført mot ett antagande af Kongl. Maj:ts proposition i dess helhet, kunna gälla i fråga om denna lilla partiella förändring. Icke kan man på allvar påstå, att en bestämmelse angående den nu ifrågakvarande förbrytelsen omöjligt kan införas utan att tryckfrihetsförordningen omarbetas antingen i dess helhet eller åtminstone i de delar, som angå ansvarighet för tryckt skrifts innehåll. Icke heller den allmänna princip,

*Förslag till
ändring i
§ samt 4 §
11 mom.
tryck-
frihetsför-
ordningen.*
(Forts.)

Förslag till ändring i 3 § samt 4 § 11 mom. tryckfrihetsförordningen.
(Forts.)

som utskottet synes vilja omfatta, att i tryckfrihetsförordningen icke böra uppräknas de olika slagen af tryckfrihetsbrott, utan att lagen endast bör uttala den grundsats, att hvad som strider mot allmän lag bör vara straffbart äfven då det föröfvas medeist tryckt skrift, — icke heller denna princip kan åberopas såsom giltig grund för afslag af denna partiella förändring. Mot Kongl. Maj:ts proposition, som åsyftade en fullständig revision af tryckfrihetslagens bestämmelser om brott och straff, kunde den anmärkningen låta höra sig, att man vid en sådan revision borde öfvergå från det nuvarande systemet till det af utskottet förordade. Men då man är ense om att behålla det bestående och endast vill komplettera detta med en bristande bestämmelse, kan utskottets princip desto mindre åberopas häremot, som den föreslagna förändringen ju går i riktning mot det mål, utskottet ansett böra eftersträvas; ju flera förbrytelser i lagen uppräknas, desto lättare är det att öfvergå till den allmännare regeln, att allt som är straffbart enligt allmän lag äfven bör straffas, då det framträder i tryckt skrift.

Jag har icke någon hemställan att göra, men jag slutar, såsom jag börjat, med att beklaga, att genom konstitutionsutskottets tillskyndelse vår brottmålslagstiftning kommer att för den närmaste framtiden vara behäftad med ett betänkligt lyte.

Herr Samzelius: Ingen lärer villigare än jag erkänna behovet af förändringar i tryckfrihetsförordningen; dess brister äro ock allmänt erkända, och få torde de rättsinnige män vara, som bestrida att det är oundgängligen nödvändigt att rättelse derutinnan vidtages; men i fråga om sättet och utvägarne kunna meningarne vara ofantligt delade. Vi veta, att man vid genomförande af den nya brottmålslagstiftningen först begagnade sig af partiella reformer: först utbröt de delar, som handla om olofligt tillgrepp, sedermera om bedrägeri och annan oredlighet samt först derefter företog till behandling den återstående delen af missgerningsbakken. Men att nu i förevarande fall vidtaga straffbestämmelser, innan man karakteriserat brottet, vore ett tillvägagående, som jag icke sett användas i någon annan del af lagstiftningen. Det är en nyhet, så beskaffad, att jag ej kan finna, att den bör användas.

Den ärade talaren, herr justitieministern, sade, att han icke i allo kunde godkänna de skäl utskottet anfört; i detta yttrande ligger likväl ett medgifvande, att åtminstone i vissa delar ett gillande deraf äfven från hans sida icke kan förvägras, och då han här vidrört, att Riksdagen nu antagit en lag, hvarigenom ett brott karakteriseras, som förut icke funnits till, samt framhållit nödvändigheten deraf, att tryckfrihetslagen ändrades i öfverensstämmelse dermed, så får jag likväl uttala min mening att så icke är förhållandet. Dessa Riksdagens beslut äro ännu ej upphöjda till lag, ehuru det är sannolikt att så kommer att ske, eftersom herr justitieministern förklarar sig för sin del vilja acceptera de små förändringar Riksdagen vidtagit i den kongl. propositionen, men ännu är detta icke Kongl. Maj:ts beslut. Frågan gäller nu, huruvida det kan vara till gagn och framgång för lagstifningsarbetet, om vi nu antog till hvilande dessa

ytterst få och tarfliga bestämmelser som här föreslås, hvarigenom jag fruktar att man komme att skjuta den stora frågan å sido för en lång framtid. Såsom den allra viktigaste förefaller mig frågan om ansvarighetssystemet; man borde i första rummet angripa de i afseende på detta rådande missförhållanden, som blifvit så stora, att hvarje rättsinnig människa i hela landet klagat deröfver.

*Förslag till
ändring i
§ samt 4 §
11 mom.
tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

Vidare bör man beakta en grundsats, som utskottet uttalar och som jag tror vara riktig, att allt, som är brottsligt när det framställes muntligen eller sprides i handskrift, jemväl bör vara straffbart, då det framträder i tryckt skrift. Jag kan icke fatta någon orsak, hvarför ej då samma bestämmelser i båda fallen böra vara gällande. Allmänna lagen innehåller straffbestämmelser för den som skrifver salmonibref. Föröfvas förbrytelsen i stor skala, genom t. ex. hundra tryckta hotesebref, är emellertid handlingen straffri. Dessa äro missförhållanden, som icke äro mycket tillfredsställande för rättskänslan, men det vore ett misstag att tro det de blefve afhjelpade genom ett så beskaffadt förslag som det nu af regeringen framlagda. Såsom allmän grundsats torde i detta afseende böra vidhållas hvad jag nyss yttrade, eller att en handling, som är brottslig, då den sker muntligen eller skriftligen, är det i ännu högre grad då den föröfvas genom tryckt skrift.

Under erkännande af de bemödanden, som här blifvit från justitieministerns sida nedlagda, och medgifvande det trängande behovet af förändringar i detta afseende, tror jag likväl att det föreslagna sättet icke är lämpligt, och jag har därför icke nu velat deltaga i ett tillstyrkande af bifall till det föreliggande förslaget. Hade detta varit en vanlig Riksdag, hade konstitutionsutskottet kunnat inom sig bilda en komité för utarbetande af motförslag, men sedan utskottet behandlat déchargebetänkandet och de återstående grundlagsförslagen, har tiden ej varit tillräcklig för att medgifva ett sådant företag, hvarför utskottet måste afstå derifrån. Det var således ej därför att utskottet icke erkände behovet af en förändring i nuvarande, ytterst bristfälliga lagstiftning, utan därför att tiden var otillräcklig, och det ansågs under sådant förhållande att resultatet i alla fall skulle blifva intet. Under det att utskottet således ansåg sig böra afstyrka bifall till förslaget, ber jag att åtminstone för min del få frambära min tacksamhet för det herr justitieministern haft sin uppmärksamhet fäst på denna viktiga del af lagstiftningen, och jag ber honom icke upptaga detta afslag på sådant sätt, att han förtröttas i sina bemödanden att vidare framkomma med förslag i dessa ämnen, men de torde då böra framkomma i ett mera fullständigt skick, eller åtminstone lika fullständigt som den kongl. proposition, hvilken afläts till innevarande Riksdags första sammanträde.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Stråle, Wilhelm: Utan att vilja inlåta mig på föreliggande fråga i dess allmänhet, tillåter jag mig dock säga, att de skäl, som herr justitieministern anför i den speciella frågan om ansvar för uppmaning till våld å person och egendom, synas vara så giltiga, att de väl kunde tåla vid ett öfvervägande. Jag hemställer

Förslag till ändring i § samt 4 § 11 mom. tryckfrihetsförordningen. (Forts.)

derför, huruvida ej kammaren kunde finna lämpligt att återremittera betänkandet till konstitutionsutskottet. Det är visserligen sant, att vi befinna oss i riksdagens senaste timme, och kanhända en återremiss ej heller komme att medföra åsyftadt resultat, men med god vilja är det icke omöjligt att nu söka bringa tryckfrihetsförordningen i denna speciella punkt i öfverensstämmelse med den allmänna strafflagen.

Herr Hallenborg: Af den reservation, som är bifogad betänkandet, torde kammarens ledamöter hafva funnit, att jag i utskottet förfäktade samma åsigt, som herr justitieministern nu framhållit. För min del har jag under många år med varmaste intresse omfattat hvarje försök till förändring i afseende på tryckfrihetslagen, men med hänsyn till det nu gjorda yrkandet om återremiss kan jag icke underlåta att uttala min åsigt, att en sådan ej skulle medföra önskad verkan. Utskottet har med stor endrägt funnit sig icke böra tillstyrka någon af de föreslagna förändringarne, ehuru jag medgifver, att det varit ofantligt lätt att i det särskildt nu ifrågavarande fallet införa en bestämmelse, som vore öfverensstämmande med strafflagens. Emellertid var det en i utskottet allmän åsigt, och det hufvudsakliga skälet för det slut, hvartill utskottet kom, var att man nu icke borde vidtaga någon som helst, om också den allra obetydligaste, åtgärd, och ur den synpunkten tror jag äfven, att ett genom återremissen åvägabragt resultat ej vore lyckligt. Det goda kunde den visserligen hafva med sig, att derigenom en välvilligare form gäfves åt afslaget, men jag tviflar att något annat resultat dermed kan åstadkommas. Vid denna riksdagens sena timme kan jag därför icke understödja ett yrkande om återremiss, hvarmed man sannolikt ej komme att ernå den dermed åsyftade verkan.

Något yrkande har jag ej att göra.

Herr Unger, Magnus: Justitieministern har såsom skäl hvarför han frambragt detta förslag, som omfattar ansvarsbestämmelserna i tryckfrihetslagen, anfört att, om förslaget nu ej förklarades hvilande, skulle det dröja tre år innan det blefve lag. Hvad detta skäl betyder, veta vi nu, sedan vi fått bevittna sådan tolkning och tillämpning af grundlagen, som af regeringen nu gjorts gällande.

Ett annat skäl, som justitieministern anfört, har varit att denna ändring kunde ske med lätthet. »Med lätthet!» Ja, det beror på huru man tager det. Utskottet har för sin del funnit förändringen ganska svår att på rationellt sätt genomföra och har för öfrigt funnit det alldeles olämpligt att börja med att stadga straffbestämmelser, innan de positiva bestämmelserna blifvit afgjorda, huru domstolarne, som skola döma till ansvaret, böra vara sammansatta, hvilken som för tryckalster skall vara ansvarig o. s. v. För öfrigt skulle, enligt hvad statsrådsprotokollet utvisar, detta justitieministerns förslag egentligen icke vara att anse såsom förslag till ändring i den nu gällande tryckfrihetsförordningen, utan skulle det afse att utgöra början till en helt och hållet ny tryckfrihetslag. Då utskottet emellertid ansett det olämpligt att börja nya lagen med straffbestämmelserna, anser

jag att en återremiss icke skulle tjena till någonting, ty utskottet borde då taga hela frågan om ändrad tryckfrihetslag under ompröfning, och det blefve nu för vidlyftigt. Jag vill därför motsätta mig yrkandet om återremiss och yrka bifall till utskottets förslag, helst som hvad justitieministern anført derom, att genom bifall till denna proposition strafflagen och tryckfrihetsförordningen skulle komma i öfverensstämmelse med hvarandra, vid närmare granskning befinnes icke vara sant, utan skulle, för åstadkommande af sådan öfverensstämmelse, vidlyftig omarbetning af förslaget erfordrats, men på detta har utskottet nu icke kunnat inlåta sig. Då det emellertid icke nu är fråga om detaljerna, vill jag icke inlåta mig derpå, utan yrkar bifall till utskottets hemställan.

*Förslag till
ändring i
§ samt 4 §
11 mom.
tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

Herr Gahn: Det är väl sant, såsom utskottets ordförande påpekat, att en återremiss möjligen icke skulle föranleda något positivt resultat vid denna riksdag, men jag hemställer till kammaren, om den icke med hänsyn till de skäl, som blifvit af justitieministern anförda för en ändring af tryckfrihetsförordningens ifrågavarande pragrafer, skulle anse det lämpligare att ändock nu besluta en återremiss än att votera ett bestämdt afslag. Jag tror att denna form vore lämpligare, äfven om den leder till samma resultat, och får därför förena mig i yrkandet om återremiss.

Herr Reuterswärd: Ehuru naturligen en återremiss vid denna sena tid af riksdagens sammanträde skulle vara mycket oläglig, så föreställer jag mig dock att den ändring, som justitieministern föreslagit, skulle kunna ganska lätt ske inom konstitutionsutskottet. Hvar och en, som väntar på att få en fullständig förändring i tryckfrihetsförordningen, får sannolikt vänta så länge att han aldrig får upplefva något sådant. Man måste gå till väga med denna som med andra lagar. När man icke kan genomdrifva ett fullständigt förslag, får man göra de partiella förbättringar, som kunna tillvägbringas. Och att den ifrågavarande förändringen kan på några timmar åstadkommas inom utskottet, derom är jag fullt öfvertygad, i synnerhet som lagtexten är angifven i det kongl. förslaget, så att man endast behöft inflytta den på sitt rätta ställe med bibehållandet af paragrafen för öfrigt. Det är icke af ringa betydelse, att en så vigtig lagändring kan träda i kraft tre år tidigare.

Jag tror att det är en tvingande nödvändighet att söka tillse, att icke missbruk af pressen kan, i synnerhet i dessa upprörda tider, ännu mera än som skett, uppröra sinnena i landet. Det är visserligen sant att ansvarigheten är den vigtigaste frågan, det vill jag icke bestrida, men den dernäst vigtigaste är denna, ty hvarje medborgare bör hafva rätt att vara af lagen skyddad till person och egendom, så att icke de mest upprörande skrifter, man kan tänka sig, få spridas utan att straff följer. Äfven om utskottet icke skulle kunna hinna att föreslå en ändring i det af justitieministern antydda syftet, så anser jag dock att Första Kammaren icke bör vägra en återremiss. Vi hafva då åtminstone iakttagit en form, som visar att vi önska en ändring. Ett rent afslag bevisade icke annat än ett ogillande af den

*Förslag till kongl. propositionen. Jag förenar mig derföre med dem, som yrka
ändring i återremiss.
3 § samt 4 §*

*11 mom.
tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

Herr Hedlund: Det är utan tvifvel mycket, som talar för att den ändring, som är af Kongl. Maj:t föreslagen, kommer till stånd. Det finnes i förordningen många bristfälligheter i förevarande hänseende, i det vissa brott icke äro men borde vara upptagna, medan andra, som äro upptagna, borde falla bort. Jag är fullt enig med den kongl. propositionen derom, att en ändring i detta hänseende bör göras, men jag står på samma grund som den, hvarpå justitieministern stod vid början af årets första riksdag, i det jag nemligen anser de ifrågavarande bestämmelserna stå i oskiljaktigt sammanhang med andra stadganden i vår tryckfrihetsförordning, såsom om ansvarighets-systemet, hvarom jag emellertid icke nu vill gå in på något närmare resonnement. Det finnes en annan sak, som enligt mitt förmenande är ännu viktigare, och det är frågan om juryns sammansättning. Juryns sammansättning beror nu på rådstufvurätten, som har att tillsätta tre jurymän, och hvilka dessa blifva beror mången gång på den ståndpunkt rådstufvurättens ledamöter intaga till den anklagade. Nu säger man, att en domstol icke kan handla med hänsyn till målets beskaffenhet eller den anklagades person. Men om en rådstufvurätt finner att ett måls beskaffenhet är sådan, att rätten anser det den anklagade bör fällas så, tager nog mer än en rådstufvurätt hänsyn dertill och utväljer juryn så, att den anklagade icke kan blifva friad. Jag tvekar icke uttala, att jag sjelf varit utsatt för ett sådant förfarande. Jag har opponerat mig häremot och uttalat enskildt för en och annan af rättens ledamöter att denna synpunkt vore oriktig. De påstodo att de icke handlat ur en sådan synpunkt, men juryns sammansättning jäfvade detta påstående. Jag kan nämna ett annat fall af upprörande beskaffenhet, som nyligen tilldragit sig i Helsingborg, der en tidning blef fäld derför att den reproducerat en notis ur en norsk tidning. Ett sådant förfarande är icke tänkbart, om en jury vore bildad på fullt ovedlig grund. Kongl. Maj:ts förslag innebär i detta hänseende en betydlig förbättring i jembörelse med det nuvarande tillståndet, ehuru icke heller enligt detta jurymännen blifva fullt opartiskt valde. Vi få komma i håg att, när vi vilja afskaffa missbruk af tryckfriheten, det icke blott gäller att förebygga dessa missbruk och straffa de verkligen brottslige och felaktige, hvarom jag gerna vill vara med, utan äfven att tillse att man icke kastar ut barnet med badvattnet och lägger allt för svåra band på tryckfriheten. Jag anser att, om äfven tryckfriheten gjort ondt, så måste man å andra sidan erkänna att den också gjort mycket godt. Det vore ganska klenk med vår kännedom om hvad som händer i verden, om vi icke hade tidningarna att tillita. Man får taga det onda med det goda. Jag anser att vi måste vara mycket försigtiga på lagstiftningens område, så att vi icke stadga på det sättet att, när vi vilja förekomma ett ondt, vi åstadkomma något ännu värre. För min del tror jag, att konstitutionsutskottet rätt förfarit, då det icke velat upptaga denna fråga till behandling vid denna riksdag, hvarför jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr grefven och tal-
mannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först
på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt och
sedan derpå att utlåtandet skulle till utskottet återförvisas, samt för-
klarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande
Ja besvarad.

*Förslag till
ändring i
§ samt 4 §
11 mom.
tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och
anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller konstitutionsutskottets utlåtande n:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas utlåtandet åter till utskottet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva
utfallit sålunda:

Ja — 35;
Nej — 53.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande stats-
utskottets den 28 och 29 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 49,
i anledning af väckta motioner rörande dels nedsättning i de på viss
jord hvilande grundskatter samt dels lindring i rustnings- och roter-
ingsbesvärerna.

1 punkten.

Friherre Klinckowström: Det är med afseende såväl å första
som andra punkten, som jag ber att få yttra några ord. Jag kan
naturligtvis icke på den ståndpunkt jag innehaft, sedan jag i kam-
maren inkom, godkänna de skäl, som här blifvit framförda för att
icke bifalla hvad motionärerna begärt. Att förorda och försvara det
berättigade i afskrifningen af grundskatter och indelningsverkets bör-
dor kan dock icke numera förekomma; den frågan är redan afgjord
genom de båda statsmagternas sammanstående beslut, och resul-
tatet deraf är att trettio procent redan hafva afskrifvits. För mot-
ståndarne till afskrifningen har sålunda detta stöd undandragits, men
nu hafva de beklagligen hängt sig fast vid tvenne, såsom mig sy-
nes, ganska lumpna skäl, det ena, att den senaste afskrifningen skett
så nyligen att man endast har ett års erfarenhet i finansielt hän-
seende att åberopa, huru denna afskrifning slagit sig ut. Det andra

Ifrågasatt nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter. skälet är desso likt: utskottet säger sig finna en utredning erforderlig för utrönande, huruvida statsverkets finansiella ställning är sådan, att den medgifver den ifrågasatta skattelindringen. Jag skall bedja att strax få återkomma till detta andra skäl.

(Forts.)

Mine herrar, afskrifningen af grundskatter och indelningsverkets bördor torde vara en så stor och allvarsam fråga, att den numera svårigen kan skjutas å sido, utan att derigenom komma att uppstå ganska många olägenheter och faror för statsverket. Såsom vi sett såväl af det högst betydande antalet motionärer från Andra Kammaren som äfven deraf, att statsutskottets samtliga ledamöter från Andra Kammaren reserverat sig mot utskottets beslut, har denna fråga en djup betydelse för alla jordegare i landet. Jag ber herrarne äfven lägga märke till, att ej blott bland motionärerna, hvilkas namn utskottet i sitt betänkande ej gittat uppgifva, till *hela* dessas antal, utan äfven bland de utskottsledamöter från Andra Kammaren, som reserverat sig mot utskottets beslut, befinna sig såväl frihandlare som protektionister. Detta är således en fråga, der de båda stora ekonomiska partierna i Andra Kammaren sammanflyta till en kompakt enhet, det så kallade landtmannapartiet. Och, mine herrar, frågan har antagit ännu större proportioner därför att till dessa ifröre för afskaffande af grundskatter och indelningsverk slutit sig ett icke obetydligt antal af skyddstullvänner, hvilka med all säkerhet i ganska betydlig grad ökat den s. k. skatteafskrifningsgruppen här i kammaren; de äro vänner af grundskatteafskrifningen just på grund af det andra skälet, som utskottet anført mot en fortsatt afskrifning, och det är, att genom skyddstullars läggande å varor, som nu äro fria från tull vid införsel, skulle högst betydliga inkomster tillflyta statsverket, hvilka, märken det väl, mine herrar, icke komma att betalas af inom landet bosatte konsumenter, utan af de främmande exportörerna, som skieka på oss sina varor; detta är en sats, som i synnerhet gäller lifsförnödenheter, som kunna inom landet produceras. Här finner jag en osökt anledning att komma in på ett ämne som, säga hvad man vill, dock hör till saken, ty om man betraktar dessa stora samhällsfrågor ensamt hvar för sig, gör man mycket orätt och kommer icke tillrätta med dem. Man måste betrakta dem i ett sammanhang, ty de sammanhånga med hvarandra alldeles gifvet och oupplösligt. Näväl, den som vill genomföra skatteafskrifningen utan att landets budget derigenom betungas af de stora utgifterna, måste skaffa inkomster genom att dels lägga tullar på en mängd förbrukningsartiklar, som icke nu draga tull, och dels höja dem på andra, som nu hafva otillräckliga, vare sig man nu vill göra detta för att skydda landets egna näringar eller för att tyngre beskatta lyxen, öfverflödet och vällefuden i landet. Det är ett bedröfligt förhållande dermed, att vår regering icke lyssnat till de många röster i denna kammare, som begärt en utredning af *den* beskaffenhet, att derigenom verkliga landet och regeringen, som i det fallet ganska väl behöfver upplysningar, finge veta, huru det rätteligen förhåller sig med denna så mycket omtalade brödbeskattning och svälttull och med denna så mycket fruktade fördyring af brödet, som skulle uppkomma genom åläggande af tull på spanmål, som inom landet pro-

duceras. Det finnes nu faktiska bevis, för att så icke blefve förhål-
landet, men emellertid skänka vi ärligen flera millioner åt verlds-
handeln derigenom att vi ej lägga tullar på hit importerade varor: *Ifrågasatt
nedsättning i
de på viss
jord hvilande
grundskatter.*
Man tror i allmänhet, mine herrar, att det landet, dit varan kommer, *(Forts.)*
får betala tullen genom ett förhöjdt pris, men så är icke förhål-
landet. Lika säkert som konsumentens behöfver en vara, lika säkert
behöfver producenten af en mängd fabriksvaror att blifva af med
dem; det finnes många exempel på, att han måste sälja till under-
pris för att kunna fortsätta med rörelsen och betala och underhålla
en massa arbetare. Ofta hafva på senare tider arbetarestrejker upp-
stått till följd af minskning i arbetslönerna, hvilket åter blifvit en
nödvändighet, då stora förråd finnas och magasinerna äro fulla med
produkter, som man icke kan blifva af med. När så är förhållandet,
och min öfvertygelse är, att det ej kan vara annorlunda, tycker jag
att, under påtryckning från Riksdagen, regeringen sjelfständigt skulle
kunna verkställa en utredning och framlägga densamma för land och
folk, som väl kunde behöfva en gång få klarhet i en fråga, hvarom
striden hotar att taga fruktansvärda proportioner vid de kommande
valen. Jag har kanske mer än de fleste studerat dessa frågor, der-
för att de intresserat mig och emedan jag anser vår ekonomiska
framtid till stor del deraf beroende, och jag vill icke trötta kam-
maren med en framställning häraf, men här hafva i detta hänseende
sådana upplysningar och underrättelser lemnats af den periodiska
pressen, att det är bedröfligt att höra och läsa desamma; det är
verkligen en sorglig brist på kritisk undersökning hos denna press,
då den framkommer med notiser i hit hörande ämnen. Senast i
dag innehåller den här utkommande morgontidningen Dagens Ny-
heter en lång artikel, tagen ur en engelsk journal, rörande tillståndet
i Tyskland och rörande arbetarnes aflöning i vissa yrken. Utan
minsta undersökning återgifver tidningen dessa s. k. faktiska upp-
lysningar, som utgått från en tidning med tydlig frihandelstendens.
Jag hade egentligen ej velat upptaga tiden härmed, men då tidnin-
gen upplyser, att »sachsiska urmakare arbeta för mindre än 5: 50
och schlesiska spikarbetare för mindre än 3: 60 i veckan och att
väfvarne i många distrikt få den eländiga aflöningen af 26 öre per
dag», så är detta påtagligen osanning, och det borde åläggas ett
drygt ansvar å den tidning, som utkolporterar dylika osanningar, ty
det är ganska allvarsamma förhållanden, de beröra. Jag har här en
officiel öfversigt öfver samtliga tyska förbundsstater, upprättad i af-
seende på den försäkring af de tyska arbetarne mot sjukdom, som
enligt hvad bekant är beslöts den 15 juni 1883 och, för att kunna
utföras och beräknas, efterföljdes af omsorgsfull, officiel undersökning
i alla socknar af hela den vidsträckta monarkien. Denna skrift
är så sent daterad som — — — 1886, och hvad dess innehåll
angår, så finnes intet rörande de särskilda yrkenas aflöning, deremot
får man reda på landtarbetarnes ställning, som icke något yrke för-
stå, och i Tyskland såsom i alla andra länder äro de lägst aflönade;
särskilda uppgifter lemnas här för fullväxta, hvarvid äfven äro upp-
tagna de olika aflöningarne för man och qvinna, och särskilda för
hvad vi här i Sverge kalla hjonlagsverken. Hvad är resultatet?

Ifrågasatt nedsättning de på viss jord hvilande grundskatter. Flera tusen uppgifter finnas här, men icke en enda öfverensstämmande med de af Dagens Nyheter efter en engelsk journal utspridda, och det bland en allmänhet, som ej förstår bedöma deras rätta halt. Namnet på den engelska tidningen (The London Boot- and Shoetrades journal) är visserligen uppgifvet, men det står icke när detta skrefs. Literaturen i hithörande ämnen är visserligen ymnig, men för den stora allmänheten mindre begärlig; för den, som verkligen vill hafva upplysningar i dessa ämnen och hemta dessa från tillförlitliga källor, är det visserligen icke omöjligt, men alltid förenadt med kostnad. En utmärkt skrift, som jag här har, af J. Wolf i Zürich, meddelar bland annat viktiga upplysningar om hvetehandeln. Han visar här, att hvetet i Indien kostar jemt hälften af det pris, som därför betingas i engelsk hamn. Det är allmänt känt, att hvetehandeln är en af de mest betydande på världsmarknaden med afseende på de kolossala summor den sätter i omlopp, och härutaf kommer ej mer än hälften producenten till godo. Hvar tager då den andra hälften vägen? Den går åt i *handelsomsättningen*, d. v. s. sedan alla omkostnader för frakt, assurans, kursskilnad och tull i de länder, der sådan tages, äro betalda, återstår den s. k. handelsvinsten, som fördelas på de s. k. handelshusen. Det är således en ren gåfva åt dessa handelshus och en tillökning i deras vinst, när ett land icke tager tull på dylika förnödenheter; det är ett obestriddigt faktum och endast den grofva okunnigheten kan skratta åt en sådan sak. Jag skulle ännu mycket längre kunna sysselsätta mig med detta ämne, men jag har nu endast velat omnämna detta därför att det utgör en integrerande del af frågan om grundskatteafskrifningen. Tullar skulle otvifvelaktigt lemda de för denna afskrifning nödiga medel och mera dertill, utan att landet behöfde derigenom råka i betryck eller konsumenterna bestjälas genom några s. k. svälttullar. För att visa med hvilken omsorg andra regeringar behandla dylika frågor, ber jag få nämna, att i Italien, der äfven kamrarne beslutit lägga afgifter på spannmål och mjöl, i anledning hvaraf naturligtvis de frihandelsvänliga tidningarne spridt ut att brödprisen fördyrats, har ministern Grimaldi, sedan regeringen skaffat sig faktiska upplysningar i saken, i deputeradekammaren meddelat, att af 5,246 kommuner, om hvilka uppgifter lemnats, brödpriset stigit i 626 från $\frac{3}{10}$ öre till 2 öre per skålpund — anteckna detta för Göteborgs Handels-tidning herr Hedlund — hvaremot i de öfriga 4,620 kommunerna brödpriset icke ökats genom tullen på spannmål. Detta är ett bevis. Vidare har Tyskland, genom statistiska uppgifter sedan 15 år tillbaka, faktiskt bevisat detsamma, eller att tull på spannmål och mjöl ej ökar priset på bröd och andra födoämnen. Uppgifterna härom äro sedan 17 år tillgängliga i statistiska byrån, men frihandlarna bry sig icke derom, ty de veta naturligtvis bättre. Hvad dessa angår, så bestå de af tvenne stora grupper, bedragare och bedragna. De förra dels vilja icke hafva tullar, dels töras de nu ej komma fram med förslag derom, men de hafva värfvat de stora massorna till sina hjälptrupper genom att ingifva dem tron, att den fattige beskattas till fördel för den rike, genom att orda om brödets fördyrande, svälttullar o. s. v. Men sådana vapen betrygga ej den

slutliga framgången; till slut blifva de förslöade eller afbrutna, och dessa doktrinärer ådraga sig ett stort ansvar, ty de kämpa icke med öppet visir och de bedraga den stora massan — tills vidare. Der kunde nu en regering, om hon stode öfver partierna, såsom hon borde göra, uträtta mycket godt genom att utreda frågan. Denna står nu på den punkt, och tvisten upprör landet till den grad, att det kunde löna mödan äfven utan särskildt bemyndigande af Riksdagen att göra något för den saken; fonder för sådant ändamål användbara finnas Gudi nog till regeringens disposition. Det är dock till att märka, att denna utredning skall ske af sakkunnige, bildade, praktiske och opartiske män; det lönar icke mödan att sätta in sådana, som icke begripa hvad frågan gäller, såsom då man tillsatte en tullkomité så beskaffad, att der sutto tre frihandlare, tre protektionister och såsom sjunde man, hvilken afgörande rösten tillkom, en f. d. medlem af ärliga och hedervärda bondeståndet, hvars insigter i hithörande ämnen voro minst sagdt klena, och detta blef naturligtvis till fördel för frihandlarna. Är det rim och reson att tillsätta en sådan komité? det är en skam!

Jag skulle länge kunna sysselsätta mig med dessa ämnen, men vill nu inskränka mig till att i den föreliggande frågan säga, att jag icke kan gå in på det slut, hvartill reservanterna kommit. De hafva af ovetenhet och missledt nit i sin reservation sagt och hemställt, att utskottets beslut så måtte formuleras, att Riksdagen måtte besluta om afskrifning af grundskatterna. Detta är icke fullt grundlagsenligt, ty i denna fråga är det icke ensamt Riksdagen, som beslutar, utan Riksdagen gör hemställen till Kongl. Maj:t. Det är nu begärdt i mom. a) och b) af punkt. A.) för nästa år en ytterligare afskrifning af grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvären, och härom hafva de tolf reservanterna trott, att Riksdagen skulle kunna besluta. Det borde naturligtvis stå »för sin del besluta.» Detta har varit ett grundlagsenligt uttryck, och jag kan därför icke annat än påyrka bifall till reservationen i den form, jag nu haft äran nämna: »att Riksdagen måtte för sin del besluta.» För öfrigt yrkar jag bifall till reservanternas förslag och afslag på utskottets i frågan gjorda hemställen.

Herr Bexell: Jag får yrka bifall till reservationen med den förändring friherre Klinckowström formulerat. Liksom denne talare anser jag äfven att genom införande af tullar en utväg öppnas för staten att utan olägenhet i finansielt afseende kunna bära afskrifningen af grundskatternas och indelningsverkets bördor. Den ovänskap och splittring, som nu inom Riksdagen vid frågornas behandling ger sig till känna, tror jag i och genom dessa reformers införande skulle komma att försvinna.

Herr Montgomery-Cederhielm: Då 1885 års Riksdag afäst en skrivelse till Konungen angående nedsättning i på viss jord hvilande grundskatter, yttrade sig Riksdagen på följande sätt: »då Riksdagen sålunda anser sig böra bifalla den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna nedsättningen af grundskatterna, har Riksdagen velat

*Ifrågasatt
nedsättning i
de på viss
jord hvilande
grundskatter.*
(Forts.)

Ifrågasatt nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter återropa tvenne omständigheter, hvilka enligt Riksdagens förmenande för närvarande torde vara af stor vigt vid grundskattefrågans pröfning; nemligen dels jordbrukets betryckta ställning och dels det gynsamma tillstånd, hvori statsverkets finanser befinna sig.» Endast

(Forts.)

dessa tvenne skäl anföras i skrifvelsen. Hvad det första beträffar, jordbrukets tryckta ställning, kvarstår det alldeles obestriddt, och den är till och med ännu sämre än den var 1883, och således kan i detta skäl ett godt stöd hemtas för det föreliggande förslaget. Då man sedan kommer till det andra, eller statsverkets gynsamma finansiella ställning, torde man likväl få medgifva, att ställningen icke är så gynsam som den var 1883, icke ens så gynsam nu, som den var i början af detta år. Huru dermed än må förhålla sig, anser jag emellertid, att de förnämsta skälen tala mot ett tillstyrkande af bifall till hvad flere reservanter här föreslagit. Det är tydligt, att en fråga af så stor vigt, som denna, borde hafva föregåtts af en utredning icke så mycket angående grundskatternas uppkomst och belopp, ty i det afseendet saknas icke utredning lika litet som i fråga om rustning och rotering, men här erfordras en omfattande och utredande framställning om hvad statsverkets tillstånd i sådant hänseende föreskrifver. Då en sådan utredning icke finnes och vi således nu vid afgifvande af vårt votum vore hänvisade till de beräkningar, som kunde åstadkommas i statsutskottet, då vi vidare veta att alla utgifter redan äro beslutade och alla möjliga besparingar redan åstadkomna, kan jag icke vara med om den föreslagna skattnedsättningen. Endast af Kongl. Maj:t kunna de för utredningen erforderliga åtgärder vidtagas; här måste nemligen ett afvägande ega rum af de olika skattdragarnes rätt till nedsättning, samt huruvida tillgångarne medgifva en sådan utan att andra samhällsklasser eller andra samhällsmedlemmar deraf blifva orättvist betungade. En sådan utredning saknas nu helt och hållet, men likväl är den alldeles nödvändig, innan en så vigtig fråga som denna kan af Riksdagen afgöras.

Förutom detta förnämsta skälet finnas åtskilliga andra, som tala mot ett bifall af reservanternas förslag. Ett af dessa är, att otvifvelaktigt genom de senare Riksdagarnes beslut de tvenne stora frågorna, om skattnedsättning och försvarsväsendets ordnande, blifvit sammankopplade. Sedan 1873 års kompromiss hafva dessa frågor följts åt och i mångas föreställning höra de tillsammans och kunna icke ensidigt lösas. Jag skulle mycket misstaga mig, om jag trodde att denna kammare är beredd att företaga grundskatternas afskrifning utan att göra något för en förstärkning af försvaret. Detta synes mig också vara ett hufvudsakligt skäl mot motionerna, som mer tyckas hafva framkommit på grund af en känsla af jordbrukets behof och tryckta ställning än med något öfvervägande af alla de omständigheter, som böra tagas i betraktande vid afgörande af en fråga sådan som denna.

En talare har särskildt fäst afseende vid, att alla Andra Kammarens ledamöter i utskottet reserverat sig och föreslagit afskrifningen; jag får då säga, att alla Första Kammarens utskottsledamöter lika enhälligt förenat sig om hvad som blifvit utskottets be-

slut, hvarigenom hemställes om afslag på motionerna. Reservationerna äro för öfrigt alldeles icke af beskaffenhet att innehålla ett ogillande af utskottets beslut; de äro endast mer utförliga och hålla mer på just det, som utskottet ansett viktigt, nemligen att försvaret stärkes i sammanhang med en grundskatteafskrifning. Jag finner således icke i reservationen ett ogillande, utan tvärt om ett stöd och ett utvecklande af hvad utskottet sagt.

*Ifrågasatt
nedsättning i
de på viss
jordhvilande
grundskatter.
(Forts.)*

Mycket kunde vara att tillägga, men vid denna starka värme så väl inom- som utombus och då jag antager, att alla önska att diskussionen ej blir långvarig, vill jag på grund af det anförda i korthet endast yrka bifall till utskottets hemställan.

Rop hördes nu på proposition.

Herr Stjernspetz: De skäl, som utskottet anført för sitt afstyrkande, äro väl bland de mest lama och underhålliga, man gerna kan tänka sig. Det åberopar den gamla kompromissen, men vi veta ju alla, hvilken ovilja den har väckt. Man bör väl nu få anse den såsom bruten, och jag tviflar storligen på, att dessa frågor någonsin mer kunna sålunda sammanknytas. Kompromissen har varit ett moment i skattefrågans utveckling, men kan icke gerna återkomma. En sådan kompromiss existerar således icke mer. När statsutskottet anför något som icke finnes, är det således intet annat än ett lumpet svepskäl, jag säger lumpet, ty svepskäl äro alltid lumpna. Utskottet, liksom denna kammare, har förut under riksdagens lopp icke ansett svårigheter finnas för statsverket att bestrida snart sagdt hvilka kostnader som helst. Men först nu har man börjat tala om statsverkets behof, hvaremot jag beder att få framhålla jordbrukets lidande och betryckta ställning. Huru kan staten utkräfva dessa skatter, då både protektionister och frihandlare, ja hvarje något tänkande person erkänner, att jordbrukets ställning är i hög grad tryckt, och man har här hört sägas, att nio tiondedelar eller snart sagdt alla voro färdiga att gå från hus och grund? Huru kan staten vilja utkräfva skatt af en näring, som icke har något att lemna? Hvarje beskattning måste väl vara grundad på någon slags förmåga att utgöra skatten. Här är vid mångfaldiga tillfällen erkändt, att denna förmåga nu upphört. Rättvisan af grundskatteafskrifningen är likaledes erkänd, annars hade denna kammare icke för två år sedan bifallit densamma.

En talare har ordat om, att en utredning af denna viktiga fråga nu vore så behöflig. Men, mine herrar, är någon fråga utredd, så är det väl denna fråga. Jag tror att blott de vilja gå tillbaka ett par år till de så kallade stora frågornas behandling, skola de få all möjlig önskad utredning härutinnan. Hvad som nu skulle behöfva utredas, det vore, huru statsverket skulle kunna bära en sådan minskad inkomst. Framtiden kunna vi icke blicka in uti, och jag tviflar på, att någon kan åtaga sig att bestämdt säga, huru vida statsverket för de närmaste åren behöfver dessa nära två millioner; således är detta tal om utredning ett lika stort svepskäl som de öfriga. Jag

Ifrågasatt nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter utgår från den synpunkten, att, der det icke finns något att taga, har icke staten rätt att utkräva någon skatt.

För några dagar sedan gäfvö vi åt kronoarrendatorerna lättnader på deras arrenden, och det var alldeles en ren present, ty det upplystes, att många arrendatorer behöfde eller önskade det icke. Det gick som en dans i denna kammare att göra denna present, oakadt deras bindande kontrakt. Mig synes, att man alltid, innan man gör presenter, bör först göra rätt, och då kammaren här behjertat dessa jordbrukares betryckta ställning, ser jag icke något skäl, hvarför icke kammaren äfven nu skulle kunna behjerta det betryckta jordbruket. Jag har naturligtvis icke stort hopp att vinna framgång i denna kammare, då det är protektionisterna, som här hafva öfvertaget och jag vet mycket väl, att de icke äro för grundskatteafskrifningen, huru mycket de än må tala derom; och talaren på hallandsbänken, som nyss uppträdde, var förut en varm vän af grundskatteafskrifningen, men nu tyckes han hafva slagit in på en annan väg. Vore det så att protektionisterna satt detta på sitt program, då bifölls nog här i dag dessa reservanterns förslag, ty här äro för närvarande närmare tre fjerdedelar af de återstående ledamöterna i denna kammare protektionister. Men grundskatteafskrifningen finnes icke der annat än som en falsk förespegling för jordbrukarne för att narra dem öfver på den protektionistiska sidan, och det är detta som jag för min del icke tycker riktigt om, ty jag vill hafva rent spel i dessa frågor. Då det är allmänt erkändt, att jordbruket lider nöd, hvad är då enklare än att företaga en skatteafskrifning? Är det icke mera skäl att göra rätt åt jordegarne och taga bort den gamla tvistefrågan än att inleda dem på en väg, som andra samhällsklasser anse såsom en orättvisa? Är det icke bättre att söka hjälpa jordbrukarne genom att gifva dem rättvisa, innan man inleder dem på företaget att beskatta andra?

Jag anhåller om proposition på bifall till reservanternas förslag.

Herr Casparsson: Då fyra ledamöter från denna kammare anmält sin reservation mot utskottets motivering, begagnar jag tillfället att nämna, att jag icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet, och att, om jag det hade, jag bestämdt afgifvit reservation mot motiveringen och speciellt mot det ställe, der det erinras om, att den ifrågasatta skattelindringen icke blifvit sammanbunden med ökade förpligtelser i afseende på landets försvar. Jag anser nemligen, att sammanbindningen af dessa båda frågor, eller den så kallade kompromissen, åstadkommit så mycket ondt och enligt min uppfattning så bidragit till nedsättande af den politiska moralen, att jag skulle önska, att denna kombinerade fråga snarast möjligt måtte ställas på afskrifning. Efter det lysande resultat vi för två år sedan uppnått i försvarsfrågan tyckes det verkligen vara på tiden att afskrifva kompromissen.

Det har af regeringens främste ledamot uttalats, att dessa grundskatter vore sekelgamla orättvisor. Om det är sant, fordrar ju den enklaste rättvisa och billighet, att dessa grundskatter afskrifvas utan vederlag. Huru vida åter sjelfva påståendet är sant, derom är icke

lämpligt att nu ingå i någon närmare undersökning. Jag tror icke, att satsen har full giltighet, men i ett fall vill jag underskrifva den, nemligen beträffande kronotionden. Då Gustaf Wasa till kronan indrog den del tionden, som förut utgick till underhåll af kyrkorna och de fattiga, så skedde uppenbarligen en rättskränkning; och jag yttrade redan för 15 år sedan, att jag ansåg, att, när statens finansiella ställning medgäfvde ett återbärande af denna socknarne fränhända kronotionde, så borde det ske. En dylik tanke har blifvit uttalad i Preussen, och jag tror till och med att förslag blifvit för Riksdagen framlagdt att med anledning af de ständigt växande kommunalutskylderna afstå en del af grundskatterna till kommunerna. Jag anser, att beträffande kronotionden kommunerna verkligen kunna åberopa en laglig rätt för ett dylikt återbärande.

Hvad den föregående talaren nämnde om protektionisternas program och att det icke upptager grundskatteafskrifningen, är det fullkomligt rätt, så vidt jag uppfattat detta program. Vårt program är: fosterlandets väl, såsom vi förstå och uppfatta hvad som för fosterlandet kan vara godt och nyttigt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Friherre Klinckowström: Det är en gammal legend som säger, att en viss ful person — jag syftar nu icke på herr Montgomery-Cederhielm, hvilken jag tvärt om tycker vara mycket vacker — läser bibeln så, att han deri städes finner stöd för sina onda afsigter. Så söker man äfven göra med den af friherre Leijonhufvud afgifna reservationen. Att friherre Leijonhufvud icke är för en afskrifning af grundskatterna för närvarande, synes framgå deraf, att han för sin del anser, att medel dertill saknas, och att, om man toge medlen af de nuvarande tillgångarne, vore det både oklokt och orättvist. Jag har i mitt förra yttrande visat, att medlen böra tagas af de främmande importörernas handelsvinst, och det anser jag vara fullkomligt tillräckligt.

Hvad den andra delen af friherre Leijonhufvuds reservation angår rörande vår indelta armé, så har jag alltid förfäktat den åsigten, att vår indelta armé är den enda goda kärnan för vår krigshär och att, om vi göra oss af med den, det skulle kunna leda till stora olyckor i händelse af krig. Men enligt mitt förmenande kan man mycket väl bibehålla den indelta armén och ändå lätta på indelningsverket och göra afskrifningar på skattebördorna.

Mine herrar, I skolen icke tro, att denna stora grupp inom Riksdagen — som är för stor att icke blifva beaktad af regeringen och landet — att den icke har något program eller gjort sig reda för hvad den vill. För så vidt jag kunnat förstå, när jag deltagit i dess öfverläggningar, har den ganska väl gjort sig reda för hvad den vill; och snart skola verkningarne af detta program komma att visa sig. Med de stora magtmedel, som grundlagen lägger i händerna på riksdagsmajoriteten, kunna herrarne vara öfvertygade, att dessa frågor komma att tvinga sig fram, om icke med godo så med ondo.

Jag vill icke längre förlänga diskussionen med afseende på de

*Ifrågasatt
nedsättning i
de på viss
jord hvilande
grundskatter.*
(Forts.)

Ifrågasatt svårigheter, som förefinnas att förlika det af mig förordade med
nedsättning i reservanternas från Andra Kammarens förslag.
de på viss
jord hvilande
grundskatter.

(Forts.)

Herr Anderson, Albert: Den näst föregående talaren yttrade i sitt första anförande, att frågan om afskrifning af grundskatterna och rustnings- och roteringsbördan var stor och allvarsam. Sedermera sysselsatte han sig dock hufvudsakligen med tullfrågan, och deraf har jag anledning att draga den slutsatsen, att han kanske icke menade så allvarsamt med det af mig citerade uttrycket. För öfrigt beklagar jag, att denna tullfråga ständigt och jemt skall inblandas i nästan alla frågor, som förekomma. Enligt min uppfattning har det en skadlig inverkan vid ärendenas afgörande.

Det torde vid behandlingen af denna fråga vara skäl att erinra sig några af de grundsatser, som gjort sig gällande förut, då den samma varit å bane.

Redan då Riksdagen i skrifvelse år 1873 väckte förslag om afskrifning af ifrågavarande utskylder och besvär, uttalade Riksdagen den åsigten, att en sådan åtgärd måste ske småningom, och angaf därför en måttstock af 3 procent årligen, i enlighet hvarmed afskrifningen skulle vara fullbordad på 33 å 34 år. I det betänkande, jag på särskildt uppdrag afgaf 1874, föreslog äfven jag att afskrifning skulle ske efter hand på en tid af 37 år. År 1878 väckte 102 af Andra Kammarens ledamöter motioner dels i försvarsfrågan och dels i afskrifningsfrågan, och der accepterades förslaget om en successiv afskrifning på en tid af 37 år, hvilket också blef Andra Kammarens beslut. År 1883 förevaro åter dessa frågor till behandling, och då beslöt också Andra Kammaren att afskrifningen skulle ske på en tid af 37 år, i hvilket beslut antagligen en del af de nuvarande motionärerna deltagit. När vid 1885 års riksdag en afskrifning på en gång till så stort belopp som 30 procent beslöts, så skedde detta, emedan, såsom utskottet i sitt betänkande ganska riktigt anförde, det låg vikt på, att regering och Riksdag vore befriade ifrån att år efter år sysselsätta sig med denna grundskattefråga och kunde ostörda få egna sig åt det viktiga samhällsarbete, som i öfrigt vore statsmagtarna anvisadt. För min del kan jag icke förstå annat, än att detta resonemang var riktigt, och att det skulle vara lyckligt, om Riksdagen kunde under någon tid vara befriad från denna fråga. De, som hafva att utgöra grundskatter samt rustning och rotering, hafva i alla fall genom den eftergift, som medgafs år 1885 och som kommit de skattskyldige till godo första gången vid innevarande års uppborädsstämmor, fått så stor lindring, att de skäligen kunna och böra vara belättna för den närmaste tiden. Det är icke något lekverk att åstadkomma förändring i beskattningen, då det rör sig om sådana belopp som grundskatterna och rustnings- och roteringsbesvärerna, och därför måste man tillvägagå med varsamhet. Man måste äfven se till, att en sådan skatteutjämning sker på det sätt, att man icke derigenom framkallar några nya privilegierade klasser. Såsom känt är, betalas för jordbruksfastighet till staten endast 3 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet, under det att för annan fastighet betalas 5 öre. De förslag, som förut varit å bane, åren 1873, 1878

och 1883, förutsatte, att jordbruksfastigheten skulle åtaga sig beviljning lika med annan fastighet. År 1885 skedde icke detta, troligen emedan man lade särskild vikt vid att få värnpligtslagen antagen; men nästa gång en afskrifning kommer till stånd anser jag det vara icke allena-^{de på viss jord hvilande grundskatter.} nast rätt och billigt utan äfven nödvändigt, att den särskilda ställning, jordbruksfastighet intager i fråga om beviljning, upphör. Den vid 1885 års riksdag antagna värnpligtslag innehåller ett öfvergångsstadgande, enligt hvilket tiden för vapenöfningarna icke till hela sin utsträckning inträder förr än år 1893. Af denna bestämmelse skulle man, då värnpligtslagen var ställd i samband med eftergifterna åt rust- och rotehållarna, med skäl kunna draga den slutsats, att några ytterligare eftergifter åt rust- och rotehållarna icke skulle ega rum förr än den tidpunkt inträffat, då öfvergångsstadgandet i värnpligtslagen angående tiden för vapenöfningarna upphört att gälla och lagen trädte i sin fulla tillämpning.

(Forts.)

Riksdagen har helt nyligen haft att behandla frågan om en annan partialskatt, nemligen lastpenningarna. Om deras borttagande har nemligen motion blifvit vid denna riksdag väckt, men Riksdagen har afslagit densamma. Hvad nu beträffar den ekonomiska ställningen, så befinner sig fraktfarten, som utgör skatteföremålet för lastpenningarna, i mycket tryckt ställning. Jag vill icke förneka, att äfven jordbruket befinner sig i en sådan, och jag beklagar att så är förhållandet; och kunde jag finna något verksamt medel att i någon mån förbättra denna ställning, skulle jag gerna vara med derom. Men genom att eftergifva ytterligare 20 procent af grundskatterna och rustnings- och roteringsbesvären skulle man icke bereda jordbruksnäringen i sin helhet någon förmån, utan det skulle blott vara enskilde jordegare, som deraf skulle hafva nytta. De jordegare, som hafva sådan egendom, hvilken icke är underkastad grundskatt eller rustning eller rotering, finge ingen nytta deraf, och således kan man icke säga, att man upphjelper den ekonomiska ställningen för jordbruksnäringen i sin helhet med detta. För öfrigt är, efter min uppfattning, statsverkets ställning icke för närvarande sådan, att statsverket kan undvara så stora belopp, som här är fråga om att afskrifva. Jag hyser fortfarande den öfvertygelsen, att grundskatterna småningom böra upphöra, men jag står kvar vid min gamla ståndpunkt, att detta bör ske småningom och på sådant sätt, att man icke derigenom hvälfver några nya bördor på andra samhällsklasser. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Nyström: Likasom 1883 och 1885 vågar jag äfven nu uppträda i denna betydande fråga. Jag vill emellertid på förhand säga, att jag icke vill här inblanda hvarken protektionism eller frihandel, ty här är icke fråga derom, utan huru vida man har råd och lägenhet att nu i dessa tider taga bort 2 millioner årligen af statens säkra inkomster och hvälfva dem på en klass, som ingen jord har och som kanske skulle få utgöra största delen af dessa 2 millioner. Jag vill mycket gerna tillhandagå jordbrukarna, hvilka jag, liksom många andra, anser vara i ett högst betryckt tillstånd, men jag vill å andra sidan taga de öfriga klassernas rättmätiga ställning och

Ifrågasatt förhållande i denna fråga i något öfvervägande och söka bevaka
nedläggning ideras intressen. Jag har den äran att instämma i den föregående
de på viss talarens yttrande, ty det öfverenstämmer i allmänhet med mina åsig-
jord hvilande ter. Det går väl icke an att fortsätta med 20 å 30 procent afskrif-
grundskatter. ning årligen, till dess man ingenting har kvar af statens säkra in-
 (Forts.) komster, i synnerhet då man icke nu kan påräkna några andra in-
 komster genom högre tull, än vi hafva. De skäl, som utskottet har
 för sitt afstyrkande anfört, anser jag vara fullkomligt tillräckliga,
 och jag kan aldrig se, att Första Kammaren kan på rak arm och
 utan regeringens förslag taga och besluta om en sådan afskrifning.

Min afsigt är egentligen att få till protokollet antecknad hvad jag
 här yttrat, för att man skall gifva något akt derpå, då man i fram-
 tiden får mottaga framställning från Kongl. Maj:t i förevarande ämne.
 Jag anser, lika med den senaste talaren, att man kan icke på något
 rimligt vis nu gå in på en afskrifning, då hvarken motionären eller
 reservanterna hafva yttrat ett enda ord om, att den nuvarande be-
 villningsgrunden skall förändras. Ty det är ju klart, att förändras
 den icke, så, och då fastighetsbevollningen i hela landet icke utgör
 mer än ungefär 300,000 kronor, men alla de öfriga bevollningarne
 flera gånger det beloppet, blifva dessa 2 millioner hvälfda på de
 klasser, som ingen jord hafva. Det kan väl icke vara rätt, och det
 skulle komma att leda derhän, att socialisterna med skäl kunna
 säga: vi betala ingen skatt för den jord, ni fått af staten, den är
 vår lika mycket som eder och vi vilja dela upp den utan någon
 betalning. Jag har i trettio års tid haft att göra med afvittringarne
 i de nordligaste länen. Der har man delat ut åt alla klasser, sär-
 skildt åt sågverksegare, stora trakter. Om staten i stället behållit
 dem kvar, så skulle den haft betydligt större inkomster, än den nu
 får genom att behålla grundskatter och onera i öfrigt. Men skall
 man nu genom ett pndrag stryka, det ena året 20 procent och det
 andra året 30 procent o. s. v., till dess det blir slut på alla grund-
 skatter, så kommer ju staten att förlora betydliga inkomster. Der-
 för har jag vid denna riksdag förnyat min vid 1884 väckta motion,
 i hvilken jag äfven antydte, att jag är villig att gå in på en små-
 ningom skeende afskrifning, men icke utan det uttryckliga vilkoret,
 att fastighetsbevollningen upphör, och att man i stället inför inkomst-
 bevilling äfven för jordbruksinkomster, hvarvid jordbrukaren lika
 litet som handverkaren och tjenstemannen bör få njuta något af-
 drag för lefnadskostnaderna. Uppställes ett sådant vilkor för af-
 skrifningen, så, om också en och annan million försvinner genom
 denna afskrifning, återkommer dock en del, och det rättvisligen, ge-
 nom att utgöras efter bevillningsgrund.

Det är nu icke fråga om den andra punkten, men jag vill dock
 i detta sammanhang äfven yttra några ord derom. Jag vill gerna
 gå in på att från jorden så småningom aflyfta äfven indelningsverket,
 men under det vilkoret, att något göres för en tillökning af vårt
 försvar, som väl behöfver en sådan tillökning, åtminstone i de norra
 delarne af riket, och under det vilkoret derjemte, att antingen, så-
 som jag nyss nämnt, inkomstbevilling införas, eller också fastig-
 hetsbevillingen i så hög grad ökas, att staten derigenom återbe-

kommer något af sina inkomster. Jag vill också tillägga ett tredje villkor, och det är, att man går till våga såsom i Finland, så att afskrifningen af indelningsverket icke räcker längre, än så länge nödiga anslag lemnas för arméns uppehållande.

Då nu, såsom utskottet har nämnt, här egentligen är fråga om en afskrifning på 30 procent, men ingen utredning från Kongl. Maj:t har egt rum i denna fråga, och statsverkets finansiella ställning för närvarande icke tål en sådan afskrifning, saut hvad som afskrifves för jordegarne skulle komma att läggas på andra samhällsklasser, så kan jag icke annat än instännuma i utskottets förslag, till hvilket jag alltså yrkar bifall.

Herr Wallenius: Då jag är en varm vän till afskrifning af grundskatter och indelningsverk, så vill jag äfven nu uttala mig därför. Jag gör det så mycket hellre, som afskrifningen denna gång icke är förenad med någon ökad militärbörda. Sista gången en afskrifning egde rum af indelningsverk och grundskatter, så var denna afskrifning förenad med ökad militärbörda, med införande af värnpligten i vårt land. Det var på många håll, som denna åtgärd betraktades såsom en orättvis köpslagan, såsom en köpslagan om lättnad i skatt för en viss samhällsklass mot påläggande af en odräglig militärbörda på de andra. Jag har hört, att från regeringsbänken lär hafva blifvit uttaladt, att dessa skatter äro sekelgamla orättvisor, och jag hoppas därför, att dessa orättvisor snart genom representationens och regeringens samverkan skola borttagas, men jag hoppas också, att detta skall ske oberoende af vårt lands försvar. Kräfver vårt land en ökad militärbörda, kräfver försvaret af vår sjelfständighet åtagande af ökade utgifter och ökad tjenstgöring för militära ändamål, så må det så vara, men må dessa tunga bördor icke påläggas svenska folket under en så förkastlig form, att grundskatter och indelningsverk skola på grund deraf afskrifvas. Det är en orättfärdig köpslagan, som jag icke kan vara med om, och därför är det så mycket mera glädjande för mig att med varmaste hjerta kunna bifalla dessa nu föreslagna afskrifningar.

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag om afskrifning af 20 procent af grundskatter och indelningsverk.

Häruti instämde herr *Unger, Adolf*.

Herr Reuterswärd: Jag har begärt ordet egentligen för att få förklara, att på protektionisternas program förekommer icke grundskatternas afskrifning. Det har visserligen vid sammanträden varit ifrågasatt, att grundskatteafskrifning skulle ingå i programmet, men derom har aldrig någon proposition blifvit framställd och något beslut derom har följaktligen icke heller blifvit fattadt. Jag har ansett mig skyldig att nämna detta.

Denna fråga anser jag dessutom icke vara någon partifråga. Detta så mycket mindre, som här är fråga om en skattelindring och en sådan, efter mitt förmenande, icke kan eller bör ske på initiativ af enskild motionär, utan måste ske på förslag af Kongl. Maj:t, ty,

Ifrågasatt nedsättning de på viss jord hvilande grundskatter mine herrar, för att bedöma denna fråga måste vi se, om och på hvad vilkor en sådan skattelindring är möjlig och hvarifrån medlen skola tagas. Det är omöjligt för en enskild motionär och allra mest för oss i detta nu att kunna säga: kan staten undvara de 2 millioner, hvarom här är fråga? Jag tror det icke och, mine herrar, när så är, när det är fråga om att lindra en del af jordbrukets bördor, för att lägga dem på andra — jag vet icke hvilka, ty mig veterligt finnes icke någon samhällsklass, som mäktar bära större bördor, än den nu har — så måste man väl betänka sig, innan ett så viktigt beslut fattas. Jag tror icke heller det är möjligt att genom ökande af den direkta bevillningen skaffa dessa 2 millioner. Jag tror icke att det blefve välkommet, om man föreslog något sådant. Dessutom instämmer jag med herr Anderson deri, att det icke är jordbruket i sin helhet, som blir hjälpt genom grundskatteafskrifning. Deremot hafva vi, det protektionistiska partiet, ansett, att om genom ökade tullinkomster statsverket skulle komma i den lyckliga belägenhet, att skatterna i allmänhet kunde utjemnas, då kunde det icke annat än vara allas vår önskan och mening, att så måtte ske. Då man säger, att det är grundskatterna, som mest trycka på jorden, så vågar jag påstå, att så icke är förhållandet, ty det är kommunalskatterna, som inom vissa kommuner äro till den grad odiösa, att om de fortfara att ökas såsom hittills, så ser jag icke huru dessa kommuner skulle kunna existera. I vissa kommuner äro de uppe i 23 å 24 kronor pr bevillningskrona, då kunna herrarne se, att det behöfves icke mycken förhöjning, för att sådana kommuner skola blifva utfattiga. Det är därför, som jag varnar Första Kammaren för att så här på rak arm vidtaga en så betydelsefull handling som den, att nu, utan all utredning och utan all beräkning, huru det kommer att slå sig ut, bifalla hvad reservanternas föreslagit. Jag måste därför, oakadt ingen kan mera än jag ömma för jordbrukarnes bästa, yrka bifall till utskottets förslag.

Herr af Burén: Det enda sätt, som nu återstår för Riksdagen att understödja de arma jordbrukarne, är efter mitt förmenande att gifva dem någon skattelindring i deras stora betryck. Det är besynnerligt att, så snart det är fråga om jordbrukarne, så är det som om kammaren ville afslå allt hvad de begära, alla försök att lindra den nöd, hvori de befinna sig. Jag kan icke förstå, att en sådan afvoghet skall finnas just mot denna klass.

En talare sade, att den ekonomiska ställningen skulle härigenom icke upphjelpas. Men skola icke minskade skatter upphjelpa jordbrukarnes betryck, vet jag icke hvad som skall hjälpa.

Genom Andra Kammarens upplösning blefvo jordbrukarne befvade det begärda skyddet för sina produkter, för de alster, som de sjelfva kunna tillverka; nu återstår för dem ingenting annat än att begära en skattelindring, må vara att den skulle kosta staten två millioner. Men jag frågar, om icke dessa skulle vara bra mycket bättre använda penningar än att bygga norra stambanan för två millioner? Jag vill icke vara vidlyftig i denna fråga, men jag vill säga, att jag sjelf är säteriegare, så att jag icke sjelf har någon egentlig nytta

af denna grundskatteafskrifning, men jag hyser en stor medkänsla för jordbrukarne i öfrigt, och då Riksdagen emellertid nyss har beslutat, att en lindring skulle lemnas kronoarrändatorerna, hvarför skola då icke de öfrige jordbrukarne också få någon lindring? Jag finner icke någon orsak dertill och måste därför förena mig med herr Wallenius och yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Holm: Jag skall icke göra lång historia af denna sak. Men jag måste uttala den tanke, som ligger för mig, att det var glädjande att för ett par år sedan höra från statsrådsbanken uttalas, att dessa grundskatter voro sekelgamla orättvisor, som borde borttagas.

Jag skall så mycket liffigare instämma med reservanterna, som jag anser dessa orättvisa bördor tynga alldeles för ojemnt på jordbruket. Jag tror, att om grundskatternas afskrifning successive komme till stånd, skulle det verkligen blifva en allmän belåtenhet inom landet. Jag tror äfven, att vi äro i den finansiella ställning, att landet skulle kunna undvara dessa grundskatter, och att det skulle blifva mera belåtenhet, om dessa skatter borttoges och en gång likställighet för hela jordbruket infördes.

Jag skall inskränka mig till att yrka bifall till det af reservanterna från Andra Kammaren framställda förslaget.

Herr Bexell: En talare har uppfattat mitt förra yttrande, som om jag hade talat emot grundskatternas afskrifning, men detta var icke förhållandet, utan yrkar jag bifall till förslaget om afskrifning.

Herr Montgomery-Cederhielm: Jag måste opponera mig mot en talares yttrande, att så fort det är fråga om jordbruket, så skulle kammaren vara stenhård och icke vilja lyssna på några skäl. Jag är jordbrukare, har varit det i fyrtio år och vågar påstå, att jag hyser lika varma sympatier för jordbruket som någon. Men jag anser dock, att talaren har misstagit sig i sitt yttrande, ty afskrifningen af de 30 procenten i grundskatterna och motsvarande lindring af rustnings- och roteringsbesvären är ju redan ett afseende, som fästs vid jordbrukarnes behof. För resten finnes det många andra fall, der afseende gjorts vid deras önsknings; talaren nämnde ju sjelf kronoarrändatorerna, i hvilkas arrendevilkor en lindring beslutats vid denna riksdag. Vidare hafva vi beslutet om förlängd tid för inlösen af skattefrälseräntor, för att äfven de, som utgöra dessa, skulle få del i 30-procent afskrifningen, som de annars gått miste om. Vi fästa således afseende vid jordbrukarnes behof och det ganska mycket. Det tror jag, att hvar och en, som vill vara rättvis, måste erkänna.

En annan talare påstod, att jag ej läst friherre Leijonhufvuds reservation riktigt, samt att mitt sätt att läsa den liknade en viss stor potentats sätt att läsa bibeln. Jag tror dock, att hvar och en af kammarens ledamöter, som genomläst denna reservation, skall finna, att min läsart är mycket närmare den rätta än talarens på elfsborgsbänken,

Ifrågasatt och att det således är han, som kommer att likna den af honom
nedläggning i citerade personen.
de på viss

jord hvilande Hvad beträffar sjelfva frågan, ligger denna så klar, att mycket
grundskatter. behöfver icke sägas derom. Jag är lika varm vän af grundskatternas
 afskrifning som jag alltid varit det, men jag har alltid varit det
 (Forts.) under förutsättning, att statsverkets finansiella ställning kunnat bära
 en sådan afskrifning. Det kan icke falla mig in att förorda denna
 afskrifning blott af det skäl, att jag anser jordbrukarne behöfva
 densamma, utan man måste afväga alla öfriga omständigheter och i
 främsta rummet, huru vida statsverkets tillstånd är sådant, att af-
 skrifningen kan företagas.

Här har ännu icke talats om, hvad man kan hafva att vänta
 från bevillningsutskottet angående statsverkets inkomster, men jag
 fruktar att det blir en nedsättning i flera poster och likaså att i
 statsutskottets inkomstberäkning flera poster måste nedsättas. Vid
 sådana förhållanden kan jag icke anse det vara lämpligt, utan måste
 tvärt om på det högsta afstyrka, att man nu genom bifall till dessa
 motioner skulle afhända statsverket två millioner för att sålunda
 lindra jordbrukarnes nödställda belägenhet.

Jag yrkar därför fortfarande bifall till utskottets hemställan.

Ropen på proposition förnyades.

Herr Stjernspetz: Jag ber om endast en minut. Det har af
 flere talare framhållits, att statsverkets tillstånd icke skulle medgifva
 den föreslagna afskrifningen. En stor del af kammarens herrar
 protektionister hafva emellertid ingenting mot en ändring i tulltaxan,
 och, såsom vi veta, är det bevillningsutskottet, som skall tillse, att
 statens inkomster och utgifter gå tillsammans. Utskottet har mycket
 lätt att fylla det behof, som möjligen skulle uppstå genom afskrif-
 ningen, och herrar frihandlare torde icke heller hafva något deremot.
 Med ett par öres förhöjning på deras finanstullar går det mycket
 lätt utan någon tilläggsbevillning. Eljest kan jag knappt se, huru
 dessa två millioner skulle kunna anskaffas. Vill man göra jord-
 brukarne rätt, går det ännu ganska lätt att fylla statsbehöfvet från
 annat håll.

Jag fortfar att yrka bifall till reservanternas förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och
 talmannen, att i afseende på förevarande punkt yrkats dels bifall till
 hvad utskottet hemställt, dels ock, af friherre *Klinckowström*, att
 kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle för sin del
 besluta, att från och med år 1888 en ytterligare nedsättning med
 tjugu procent i de på viss jord hvilande grundskatter, i öfverens-
 stämmelse med de i kongl. kungörelsen den 5 juni 1885 stadgade
 grunder och vilkor, skall ega rum; och att hos Kongl. Maj:t anhålla,
 det Kongl. Maj:t täcktes till nästkommande Riksdag framlägga förslag
 i fråga om succesivt eftergifvande af återstående grundskatter.

Sedermera gjorde herr grefven och talmannen propositioner enligt

dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande Ja besvarad.

Friherre *Klinckowström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 1 punkten i statsutskottets utlåtande n:o 49, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles friherre *Klinckowströms* yrkande i ämnet.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva uti allt sålunda:

Ja — 69;
Nej — 27.

2 punkten.

Bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 28 och 29 innevarande juni bordlagda betänkande n:o 16, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

1 punkten.

Bifölls.

2 punkten.

Lades till handlingarna.

3—5 punkterna.

Biföllos.

6 punkten.

Lades till handlingarna.

Anmälades och bordlades bankoutsrottets memorial n:o 13, med förslag till bestämmelser i bankoreglementet i anledning af Riksdagens beslut om inrättande af ett afdelningskontor af riksbanken i Kalmar.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter kammaren åtskildes kl. 1,43 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 1 Juli.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 22, angående de i 63 § regeringsformen föreskrifna kreditivsummor;

n:o 23, angående beviljad lån för betäckande af kostnader för tornbyggnaden å Linköpings domkyrka;

n:o 24, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel;

n:o 25, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel; samt

n:o 26, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 46, angående befrielse i visst fall för sterbhusdelegare, hvilka fast egendom genom arf eller giftorätt tillfallit, från skyldighet att vid lagfart å fånget för hvarje lott lösa särskildt protokollsutdrag och särskildt lagfartsbevis;

n:o 47, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser rörande varors kringförande till försäljning; samt

n:o 48, angående föreskrifter rörande fullföljande af talan i vissa uti konkursmål förekommande frågor.

Anmälades och bordlades:

sammansatta stats- och bankoutsrottets memorial n:o 9, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande n:o 3, rörande Kongl. Maj:ts proposition angående nytt riksdags- och nytt riksbankshus m. m.;

bevillningsutskottets betänkande n:o 17, angående beräkning af vissa bevillningar för år 1888;

sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial:

n:o 2, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande n:o 1, angående vissa delar af förslag till ny bränvinstillverkningsförordning; och

n:o 3, angående arvode åt sekreteraren hos utskottet;

bankoutsrottets utlåtande och memorial:

n:o 11, i fråga om ändringar i gällande reglemente och aflösningsstat för riksbanken; och

n:o 12, angående instruktion för nästa Riksdags bankoutsrott; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion angående undervisnings-, examens- och studieväsendet vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Efter föredragning af ett från Andra Kammaran ankommet protokollsutdrag, n:o 128, med delgifning af nämnda kammaras beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 14, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående helgonskyldens utgörande i Lunds stift och Halland, beslöt Första Kammaran, på hemställan af herr *vice talmannen*, att hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Efter föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 141, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 15, i anledning af väckt motion om tillägg till kongl. kungörelsen, huru lagfarts- och in-teckningsböcker skola inrättas och föras, den 14 september 1875, beslöt Första Kammaren, på hemställan af herr *vice talmannen*, att hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 3.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden n:is 12 och 13 äfvensom bankoutskottets samma dag bordlagda memorial n:o 13.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter kammaren åtskildes kl. 3,07 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 2 Juli.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollen för den 25 nästlidne juni.

Fråga om anställande af justitieombudsmansval. Herr grefven och talmannen yttrade, att han enligt en vid tal-manskonferens träffad öfverenskommelse finge framställa det förslag, att kammaren måtte besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa tisdag, företaga val af elektorer och suppleanter för utseende af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare.

Hans excellens friherre Bildt: Riksdagsordningens 68, 71 och 72 §§ tala om val till justitieombudsman, fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret samt statsrevisorer och säga alla, att dessa val skola ega rum vid »hvarje» lagtima riksdag. Vid det riksmöte, som började den 15 januari innevarande år tillämpades icke den 71 §, när då inga val egde rum till fullmäktige i banken och riksgäldskontoret, men väl tillämpades 68 och 72 §§ om val till justitieombudsman och statsrevisorer. Riksdagens upplösning hindrade tillämpning af 71 §. Om man nu godkänner uttalandet i 109 § regeringsformen derom, att en riksdag, som är en följd af en riksdags upplösning, är ett senare sammanträde, som bibehåller egenskapen af lagtima riksdag, så är dermed ock, enligt min åsigt, sagdt, att ett visst samband finnes mellan den upplösta och den nuvarande riksdagen, och att talet om en alldeles ny riksdag icke kan drifvas till sina yttersta konsekvenser. Om man godkänner denna åsigt, kommer den händelse att man under föregående riksmöte icke valt fullmäktige i banken och riksgäldskontoret också i öfverensstämmelse med grundlagens föreskrift, om vid detta riksmöte val till dessa fullmäktige eger rum. Detta har skett och dermed äro enligt mitt förmenande grundlagens bestämmelser uppfyllda. Men om man icke godkänner regeringsformens 109 §:s bestämmelse, såsom förut är nämnt, så blir dermot Riksdagens fullmäktiges i banken och riksgäldskontoret verksamhet under tiden mellan den föregående riksdagens upplösning och de nya val, som nu egt rum till dessa fullmäktige, försedt med ett stort frågetecken. Och hvad som är absolut påtagligt, när man icke godkänner 109 § så som jag nu tolkat den, är, att kammarne skola nu tillämpa både 68 § och 72 § riksdagsordningen och således företaga val både af justitieombudsman och af statsrevisorer. Att tillämpa endast 68 § är enligt min åsigt alldeles godtyckligt och ingalunda öfverensstämmande med bestämmelsen i 84 § regeringsformen, som säger, att »grundlagarne skola efter deras ordalydelse i hvarje särskildt fall tillämpas».

Då frågan om detta val var före i talmanskonferensen, sökte jag göra dessa mina åsikter gällande, men lyckades icke deri. Mig återstår således icke annat än att antingen till protokollet nedlägga min protest mot den framställning, herr talmannen behagat göra, eller ock anhålla, att kammaren behagade fatta beslut i frågan. Jag måste nöja mig med att härmedelst nedlägga en sådan protest, emedan jag anser, att en så viktig konstitutionel fråga som den förevarande icke bör afgöras vid en tid af riksdagen, då kammarens fleste ledamöter icke äro närvarande.

Herr vice talmannen: Den frågan, huru vida den nu pågående riksdagen skall vara en ny riksdag eller en fortsättning af den föregående, är onekligen en fråga, som, om man endast och allenast skall lösa den med ledning af de bestämmelser, som i riksdagsordningen och regeringsformen förekomma, kan vara föremål för olika meningar, om också jag för min del anser skälen för att betrakta denna riksdag såsom en ny riksdag vara de öfvervägande.

Fråga om anställande af justitieombudsmansval.
(Forts.)

Fråga om anställande af justitieombudsmannaval. Jag vill emellertid icke inlåta mig på detta spörsmål, då Riksdagen genom alla sina föregående beslut, hvilka angå afgörandet af denna fråga, har sammanhängande erkänt, om också ej alltid utan strider, att den pågående riksdagen är en ny riksdag.

(Forts.)

Är det nu så, att Riksdagen erkänner denna riksdag såsom en ny riksdag, måste det förutsättas särskilda skäl, särskilda förhållanden för att icke Riksdagen skall ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som riksdagsordningen och regeringsformen meddela för hvarje riksdags iakttagande. En bland dessa föreskrifter är också den, att justitieombudsman skall väljas vid hvarje riksdag, och därför kan jag ej se annat, än att talmanskonferensen, som ansett framställning om sådant val nu böra ske, dervid följt riksdagsordningens tydliga föreskrift.

Här har blifvit anmärkt, att om val till justitieombudsman skulle ske vid båda riksdagarna, skulle fullmäktige i riksbanken, som icke blifvit valde förr än denna riksdag, icke haft något mandat mellan riksdagarna. I afseende härpå ber jag få nämna, att fullmäktiges i riksbanken mandat räknas för obestämd tid, till dess nytt val sker, och icke från riksdag till riksdag. Jemväl beträffande val af revisorer, hvilken fråga här blifvit bragt på tal, men ej nu föreligger till pröfning, är förhållandet enligt mitt förmenande alldeles olika mot val af justitieombudsman. Revisorerna äro valde för att fullgöra ett visst uppdrag, och kammaren eller Riksdagen saknar därför allt skäl att företaga nytt val af revisorer, då detta uppdrag icke blifvit fullgjordt. Riksdagen saknar enligt min öfvertygelse all anledning att återkalla det revisorererna för bestämda göromål meddelade uppdrag.

Jag kan sålunda ej finna annat än att val af justitieombudsman bör företagas, och fäster man sig särskildt vid 84 paragrafens regeringsformen föreskrift, att grundlagarne skola efter deras ordalydelse i hvarje särskildt fall tillämpas, synes det mig, att man i denna paragraf härför finner ett bestämdt stöd.

Friherre Åkerhielm: Jag har icke begärt ordet för att följa eller söka motsäga herr vice talmannen i den tolkning, han gifvit af denna så många gånger omtalade och omtvistade fråga, huru vida den Riksdag, som nu förhandlar, är ett senare sammanträde af 1887 års lagtima riksdag eller är en själfständig riksdag i och för sig, utan jag har begärt ordet för att med anledning af det yttrande, som af en ledamot af talmanskonferensen nyss afgafs från stockholmsbänken, få tillkännagifva att, då han för sin del stannat vid antecknande af en protest till kammarens protokoll, ej heller jag anser det lämpligt att drifva frågans afgörande längre, detta så mycket mer, som kammaren redan nu är jemförelsevis fåtaligt samlad och som vid denna tidpunkt af riksdagens förhandlingar, då först herr greffen och talmannen framställt förslag om anställande af valet af justitieombudsman, riksdagen är så långt framskriden, att det fast hellre synes mig skäl att fästa sig vid, att icke förslag om anställande af detta utseende af valmän väckts i hittills öflig ordning, strax efter det kamrarne varit i tillfälle att pröfva lag-

utskottets afgifna yttrande i fråga om afslutad granskning af justitieombudsmannens embetsförvaltning. Hade förslag om valets anställande då framkommit, för visso hade Riksdagens kamrar varit tillräckligt talrikt samlade för att kunna gifva ett bestämdt uttryck af sin mening, huru vida sådant val vore i enlighet med grundlagen eller ej. Så är icke nu förhållandet, kammaren är gles och det är därför min önskan — beträffande denna sena anmälan, som jag för min del finner vara en öfverraskning — att få till protokollet antecknadt, att jag icke vill hafva böjt mig för det prejudikat, som skulle ligga deri, att man på slikt sätt fördröjt detta förslags framläggande.

Skulle dessutom vid en riksdagsupplösning, beslutad af Kongl. Maj:t, en bland följderna blifva den, att den fortsatta riksdagen icke vore en fortsatt riksdag, utan en ny och att dervid nytt val af justitieombudsman skulle anställas, kan jag ej bättre förstå, än att den hastighet, hvarmed upplösningsbeslutet i sistlidne mars delgafs, försatte Riksdagen i omöjlighet att utöfva hvad grundlagen föreskrifver såsom hvarje lagtima Riksdags ovilkorliga rättigheter och skyldigheter, nemligen anställande af val af vissa Riksdagens förtroendemän; alltså att upplösningen, utöfver den rätt den innebär för Konungen att vädja till valmännen, äfven skulle innebära en inskränkning i Riksdagens fri- och rättigheter: en Konungens rätt att förhindra val af Riksdagens förtroendemän eller framkalla omval genom en annorlunda sammansatt Riksdag af i grundlagsenlig ordning nyligen valde sådana. Detta går för vida. Jag hoppas det fall, jag ej nu vill drifva till omröstning, aldrig i framtiden måtte åberopas såsom prejudikat vid grundlagstolkning.

Friherre Klinckowström: Jemte det jag med stort nöje förenar mig i det yttrande, den förste ärade talaren haft i denna fråga, ber jag få nämna, att jag under loppet af denna 1887 års senare riksdag icke en utan flere gånger protesterat, såsom det synes mig med skäl, mot den uppfattning, att den riksdag, som öppnades den 4 sistlidne maj, vore att anse såsom en *ny* lagtima riksdag. Jag vet väl, att regeringen så ansett den och att den handlat derefter, men jag anser att regeringen dermed gifvit ett slag i ansigtet åt Sveriges grundlag. Vid denna sena timme af denna senare riksdag finner jag, lika med den siste ärade talaren, omöjligt att här få ett uttryck af Första Kammarrens opinion i denna fråga, hvarför jag endast velat härmed till protokollet nedlägga min protest mot det nu anmälda valet af justitieombudsman och anhåller, att alla de med mig lika tänkande måtte afhålla sig från att deltaga i detta, enligt mitt förmenande, olagliga val.

Efter härmed slutad öfverläggning antogs ofvannämnda förslag om företagande af val utaf elektorer och suppleanter för utseende af riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare;

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 49, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter; samt

n:o 50, angående villkoren för försäljning af bränvin.

Efter föredragning af sammansatta stats- och bankoutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 9, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande n:o 3, rörande Kongl. Maj:ts proposition angående nytt riksdags- och nytt riksbankshus m. m., godkändes den föreslagna voteringspropositionen.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att enligt en med Andra Kammarens talman träffad öfverenskommelse omröstningar jemlikt 65 § riksdagsordningen skulle hållas vid kamrarnes sammanträden nästa måndag, derest voteringspropositioner för sådant ändamål dessförinnan blifvit af båda kamrarne godkända.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets sistlidne dag bordlagda betänkande n:o 17.

Föredrogos sammansatta bevillnings- och lagutskottets under gårdagen bordlagda memorial:

n:o 2, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande n:o 1, angående vissa delar af förslag till ny bränvinstillverkningsförordning.

Lades till handlingarna.

n:o 3, angående arvode åt sekreteraren hos utskottet.

Bifölls.

Föredrogos och biföllos bankoutskottets under gårdagen bordlagda utlåtande och memorial:

n:o 11, i fråga om ändringar i gällande reglemente och aflöningsstat för riksbanken; samt

n:o 12, angående instruktion för nästa Riksdags bankoutskott.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Första Kammarens tillfälliga utskotts nästlidna dag bordlagda utlåtande n:o 11.

Föredrogs å nyo och biföllos konstitutionsutskottets den 30 sistlidne juni och den 1 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 12, i anledning af väckta motioner rörande ändring i åtskilliga paragrafer i regeringsformen och riksdagsordningen; samt

n:o 13, i anledning af väckt motion rörande ändring i § 19 riksdagsordningen.

Föredrogs å nyo och bifölls bankoutskottets den 30 nästlidne juni och under gårdagen bordlagda memorial n:o 13, med förslag till bestämmelser i bankoreglementet i anledning af Riksdagens beslut om inrättande af ett afdelningskontor af riksbanken i Kalmar.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

n:o 14, i anledning af återremiss å utskottets utlåtande n:o 11, angående Kongl. Maj:ts proposition om vissa ändringar i tryckfrihetsförordningen; och

n:o 15, i anledning af väckt motion rörande ändringar i och tillägg till §§ 9, 19, 26 och 43 riksdagsordningen;

statsutskottets utlåtande n:o 51, rörande aflöningen för vissa hos kamræne och utskotten vid innevarande riksdag anstälde tjänstemän och vaktbetjente;

sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af en utaf advokaten H. S. Krook gjord framställning om uppgörande ackordvis af hans återstående skuld för ett lån ur den så kallade statslånefonden; äfvensom

bevillningsutskottets memorial och betänkande;

n:o 18, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 4 punkten af utskottets betänkande n:o 16, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen; och

n:o 19, angående ytterligare ifrågasatta ändringar i kongl. förordningen om bevillning af fast egendom samt af inkomst den 14 september 1883.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde; hvar efter kammaren åtskildes kl. 1,46 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
